

Statssekretæren

Alliansen for Rettighetsorientert Ruspolitikk (AROD)

Deres ref.

Vår ref.
26/2510 - JOAN

Dato
22.05.2026

Oversendelse av henvendelse vedr NOU 2002:04 Henvendelse fra AROD

Det vises til ARODs e-post til Statsministerens kontor 21. april 2026. Henvendelsen besvares av Justis- og beredskapsdepartementet, som har ansvar for de strafferettslige sidene av regjeringens ruspolitikk. Det reises spørsmål om hvorvidt kriminalisering av ulovlig befatning med narkotika er forenlig med menneskerettighetene, herunder EMK artikkel 8.

Spørsmålet om avkriminalisering av bruk og besittelse av mindre mengder narkotika har vært vurdert flere ganger. Straffelovkommisjonen foreslo i NOU 2002: 4 *Ny straffelov – Straffelovkommisjonens delutredning VII* å avkriminalisere slik bruk, men forslaget ble ikke fulgt opp av departementet. Begrunnelsen var blant annet fare for legitimering av bruk og negative konsekvenser for individer og samfunn. Etter departementets syn tilsa skadefølgeprinsippet derfor at bruk av narkotika fortsatte burde være straffbart, se Ot.prp. nr.90 (2003-2004) side 91.

Det regjeringsoppnevnte Stoltenberg-utvalget avga i 2010 en rapport hvor det ble foreslått alternative reaksjoner til straff for bruk og besittelse av narkotika til egen bruk. Dette ble fulgt opp av en arbeidsgrupperapport i 2012 med forslag til endringer i bruk av strafferettslige reaksjoner for mindre narkotikaovertrедelser.

Avkriminalisering av bruk og befatning med mindre mengder narkotika ble foreslått av Rusreformutvalget i NOU 2019: 26 *Fra straff til hjelp*. Forslaget ble fulgt opp av daværende regjering i Prop. 92 L (2020-2021) *Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.)*. Forslaget om avkriminalisering fikk ikke flertall i Stortinget, blant annet begrunnet i en bekymring for

signaleffekten og konsekvensene en slik reform ville ha for narkotikabruken blant ungdom, se Innst. 612 L (2020-2021).

Det har vært reist spørsmål om hvorvidt kriminaliseringen av befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk er forenlig med retten til privatliv etter EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102. Dette ble vurdert av Høyesterett i HR-2022-731-A, se avsnitt 28-41. Høyesterett tok ikke stilling til om straffeforfølgning for befatning med mindre mengder narkotika var et inngrep i tiltaltes privatliv, men kom til at inngrepet under enhver omstendighet kunne rettferdiggjøres etter artikkel 8 nr. 2 fordi kriminaliseringen forfølger et legitimt formål og ikke var et uforholdsmessig inngrep. En påfølgende klage til EMD ble avvist av domstolen som åpenbart grunnløs.

Høyesteretts standpunkt er senere lagt til grunn i NOU 2024: 12 *Håndheving av mindre narkotikaovertrедelser*, se punkt 6.2.2.2 side 87-92 og i Prop. 112 L (2024-2025) *Endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk)*, se punkt 3.3, 5.2.1 og 5.6.1. Ved lov 20. juni 2025 nr. 83 fastslo et bredt flertall på Stortinget at ulovlig befatning med narkotika fortsatt skal være straffbart.

Arbeiderparti-regjeringen ønsker at det skal være vanskelig å begynne med narkotika, samtidig som det skal være enkelt å komme seg ut av rusmiddelproblemer. Et tydelig forbud og reell håndheving er ment å heve terskelen for å bruke narkotika. Dette vil også bidra til å redusere etterspørselen etter narkotika og dermed grunnlaget for organisert kriminalitet. Samtidig skal personer med alvorlige og omfattende rusmiddelproblemer fortsatt møtes med hjelp og ikke straff. Overfor ungdom skal det brukes reaksjoner som forebygger videre narkotikaproblemer, som betinget påtaleunntatelse med vilkår om oppmøte ved kommunal rådgivende enhet for russaker.

Med hilsen

Gunn Karin Gjul

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur